

Alternacja

Alternacja albo oboczność to wymiana spółgłosek (twardych i miękkich) oraz samogłosek w temacie wyrazu na głoski zbliżone etymologicznie.

Alternacje spółgłoskowe

d:dzi	iść / idę / idziesz	si:sz	musieć / muszę / musisz
g:ż	móc / mogę / możesz	t:ci	gnieść / gniość / gnieciesz
k:cz	piec / piekę / pieczesz	z:zi	wieźć / wiozę / wiesziesz
n:ni	biec / biegnę / biegniesz	ż:z	wozić / wożę / wozisz
r:rz	brać / biorę / bierzesz	ż:ż, dż:dż	jeździć / jeżdżę / jeździsz
s:si	nieść / niosę / niesiesz		

Alternacje samogłoskowe

a:e	czasowniki zakończone w bezokoliczniku na -eć	chcieć / chciał / chcieli
ą:ę	czasowniki zakończone w bezokoliczniku na -ąć	wziąć / wziął / wzięła
o:ó	czasownik móc i pochodne	móc / mogą / mogła / mógł
o:e:ó	czasowniki typu nieść, pleść	nieść / niosę / niesiesz / niósł

Spółgłoski twarde, miękkie, zmiękczone oraz funkcjonalnie miękkie

W języku polskim wyróżnia się spółgłoski twarde, miękkie, zmiękczone oraz funkcjonalnie miękkie. Podział ten zależy od położenia środkowej części języka podczas artykulacji.

Spółgłoski twarde to: b, c, ch, cz, d, dz, dź, f, g, k, l, l, m, n, p, r, s, sz, t, w, z, ż.

Miękkość głoski oznaczamy znakiem diakrytycznym lub samogłoską i np. bi, ci, dzi, ni, si, wi, zi.

Spółgłoski funkcjonalnie miękkie to c, cz, dz, dź, l, j, sz, rz, ż.